

Pienīniet Latvijas Universitātē piešķirtās gadi, mācījām
trīsdesmit latviesi - vīrieši rektori un izglītības ministri parādī-
ja Auskāpa grāmatu, kuri saņēpoti vāja tārtuks rāķati un nosau-
gāti L.U. gan arī Latvijas Universitātē.

Jūlijs Auškāps

Jūlijs Auškāps

Gramata pirktojų įstaigų išlaidų užsakymas. No 1333
priešais: vairuk nuo 30 mln. eurų iki 100 mln. eurų ir skai-

ZINĀTNEI UN TĒVIJAI

Trešais, papildinātais izdevums

Izkaršū pāri vējos, mēs ar zēm alzītārību savu stilu,
sāvu tautu un zenu. Latvietu jēzus vēl joprojām ir pie Bērnu
pīķi, tautas dzīva, kaut smieku vārdzību. Lāčuļus dabīgi ir niks
nei dzīdzi cilvēkam, kura spēcīgā.

UZRUNA
LATVIJAS
UNIVERSITĀTES
GADA
SVĒTKOS
1935. gada 28. septembrī

Atvadoties no jums pagājušajos Universitātes gada svētkos, man bija jāatvainojas par šaurajām telpām, kurās toreiz notika mūsu svinības. Jo liels tāpēc mūsu prieks šodien, ka varam jūs, augsti godātie kungi un dāmas, apsveikt šajā jaunajā svētku zālē, kas ilgus gadus bija Universitātes sapnis.

Kad pirmie Universitātes dibināšanas darbi bija veikti, kļuva skaidrs, ka bijušās Politehnikas centrālā ēka nepavisam neatbilst jaunajām prasībām. Dabīgi radās doma par jaunu celtņi, kur novietot svētku zāli, bibliotēku, sekretariātu un citas centrālās iestādes. Tāda celtne, kas apmierinātu mūslaiku prasības, pie lielā fakultāšu un studentu skaita, iznāktu diezgan grandioza, un par tādu grūtajos laikos nevarēja ne sapnot. Bet tad iznira gluži maza un prozaiska, bet arī pavism neatvairāma un neatliekama prasība: bija jāgādā jaunas studentu garderobes telpas, jo tāds stāvoklis, ka studentu virsdrēbes stipri apmeklēto lekciju laikā sakrauj metru un vairāk augstās kaudzes, nebija ilgāk ciešams. Šis uzdevums arī nebija tik viegli atrisināms. Pie tā bija stājusies Universitātē jau nelaiķa rektora

E. Felsberga un prorektora A. Razuma laikā 1922. – 1923. mācību gadā, un to turpinājuši no tā laika visi rektori un saimniecības padome. Vispirms radās doma par galvenās ēkas pagraba izbūvi, kas bija jāatmet, jo pagrabi bija vajadzīgi inženierzinātņu un mehānikas fakultāšu laboratorijām. Arhitekts Voits, toreiz students, doc. Štālberga vadībā izstrādāja kā studiju darbu izbūves projektu. Līdzekļu trūkuma dēļ tomēr neviens projekts nevarēja realizēties. Studentu nemitīgo sūdzību (par pazudušām un bojātam virsdrēbēm) rezultātā beidzot lasām 1928. gada 14. decembra sēdes protokolā, ka nolemts lūgt Valsts kontroli aizstāvēt budžeta projektā paredzēto summu garderobes telpu izbūvei. Gadu vēlāk līdzekļi beidzot atvēlēti un rektora A. Tenteļa un saimniecības lietu prorektora G. Klaustiņa laikā uzdots doc. E. Štālbergam izstrādāt projektu vecās ēkas pagalma izbūvei par garderobi, bet ar noteikumu "pamatus projektēt tā, lai vēlāk būtu iespējams celt vēl vienu vai divus stāvus". Nemitigi par sevi atgādinādama, jaunās aulas ideja ir tātad meklējusi atbalsta punktus, kur vien varēdama. Tā kautrīgais garderobes projekts izauga par kopēju garderobes, studentu tējnīcas un jaunas aulas projektu, kura pēdējā posma nobeigšanu mēs šodien atzīmējam. Neapgrūtinot jūs ar sīkumiem, aizrādīšu, ka projekta realizēšanas grūtības bija lielas. Tā, meklējot pamatus, atdūrāmies uz purvu zem šīs trīsstāvu celtnes, kas tagad pilnīgi droši balstās uz mākslīgiem pamatiem lielas betona pilāru sistēmas veidā. Bija jāatduras arī uz saimniecisko krīzi, kurā gandrīz noslīka cerības uz sāktās būves nobeigšanu. Bija jāaizņemas nauda no Universitātes speciālajiem līdzekļiem, lai tiktu zem jumta, un tad, pilnīgi pārtraucot būvdarbus, jāgaida uz labākiem laikiem. Un sagaidījām. Tekošajā saimniecības gadā tika atvēlēti darbu nobeigšanai trūkstošie līdzekļi.

No pašas Universitātes darbiniekiem šī darba veikšanai lielas pūles pielikuši rektori nelaiķis E. Felsbergs un nelaiķis J. Ruberts, tad A. Tentelis, M. Zile un M. Bīmanis, prorektori nelaiķis A. Razums, tad G. Klaustiņš, P. Zilīte un F. Gulbis, saimniecības padomes locekļi J. Kārkliņš, M. Prīmanis, A. Raisters un P. Kundziņš, gandrīz visi mūsu kolēģi arhitekti

un it sevišķi doc. E. Štālbergs, projekta autors un izpildītājs. Universitātes vārdā valdībai un visiem, kas šeit pielikuši savas pūles un snieguši palīdzīgu roku, sirsnīgs paldies!

Diezgan zīmīga šī tikai dažos galvenajos vilcienos skicētā aulas tapšanas vēsture.

Ļoti sīka, tāla no lielajiem zinātnes iestādes uzdevumiem taču ir garderobe un tējnīca, ar kurām sākās šī celtne. Bet tās tomēr iedrošināja izbūvēt šo svētku zāli, kura tagad paceļas virs sīko vajadzību telpām un kuras uzdevums neizmērojami tāls no sīkajām ikdienas prasībām un pāri pat dienišķajam zinātniskajam darbam. Lai to darinātu, radās griba un izturība pārvarēt visas grūtības, pat purvu pārvērst stiprā pamatā ar tās pašas tehnikas palīdzību, kurai turpmāk kalpos arī šī zāle. Tā mēs arī šeit redzam, kā cilvēka gars tiecas kā šīs slaidās kolonas no zemes uz augšu pretim saulei, pretim debesu zilumam.

Tāda arī zinātnes attīstības gaita. Elementāra dzīvotgriba, eksistences prasības spiež cilvēku krāt novērojumus un piedzīvojumus, izdarīt mēginājumus un dzīli vērot dabu, vākt praktiskās zināšanas, līdz to sakrājas tik daudz, ka radītājs gars var celt pāri ikdienai zinātnes templi, lai tanī kalpotu augstākai cilvēka misijai. No šejienes tad gars dod pavēles dabas spēkiem, un matērija klausa garam.

Šī svētku zāle ir jauna liecība un pierādījums gara uzvarai pār matēriju, liecība un pierādījums tam, ka stipra griba un garīgo vērtību slāpes pārvar visus šķēršļus, liecība un pierādījums latviešu nemitīgai un neapturamai dziņai pretim gara gaismai un mūžīgām vērtībām.

To, ko mēs gūstam klusā un neatlaidīgā darbā arhīvos, bibliotēkās, kabinetos, laboratorijās, darbnīcās, ko izlasām lielajā Dieva mūžības grāmatā – dabā, ko veidojam no iekšķīgām šaubām un mokošiem jautājumiem, – to sludināsim mēs šeit zinātnes augstos svētkos. Un nō šejienes lai plūst gara gaisma pa visu latviešu zemi un pāri tās robežām, lai nes svētību mūsu tautai un visai cilvēci un dara stipru mūsu valsti! To mēs šodien lūdzamies, vienodamies pirmo reizi šīnīs telpās mūsu taujas lūgšanā: "Dievs, svētī Latviju!"